

Cezhraničné
odborné a profesionálne
zdokonaľovanie v **EZÚS TATRY**

Transgraniczne
doskonalenie specjalistyczne
i zawodowe w **EUWT TATRY**

Opracowanie, projekt graficzny, skład, korekta i druk / Příprava, rafický návrh, sadzba, korektúra a tlač:
Studio AD Marcin Ozorowski

Tłumaczenia / Preklady: Agencja BTB Tomasz Wicik

ISBN 978-83-946416-1-0

Wydawca /Vydavateľ:
Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o.
ul. Sobieskiego 2, 34-400 Nowy Targ
e-mail: info@euwt-tatry.eu

www.euwt-tatry.eu
www.ezus-tatry.eu

Mikroprojekt pt. „Transgraniczne doskonalenie specjalistyczne i zawodowe w EUWT TATRY”, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu „Tatry” w ramach Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020
Projekt realizowany przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

Mikroprojekt s názvom „Cezhraničné odborné a profesionálne zdokonaľovanie v EZÚS TATRY” spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a zo štátneho rozpočtu prostredníctvom Euroregionu „Tatry” v rámci Programu Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020
Projekt realizovaný s finančnou podporou Malopoľského vojvodstva

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej oraz Euroregionu „Tatry”.

NEPREDAJNÉ

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie a Euroregionu „Tatry”.

Nowy Targ 2018

Transgraniczne doskonalenie specjalistyczne i zawodowe w EUWT TATRY – o mikroprojekcie

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY jako wspólna polsko-słowacka instytucja dostrzega potrzebę podnoszenia jakości współpracy transgranicznej w różnych jej aspektach i na różnych poziomach. W 2014 r. EUWT TATRY przeprowadziło wśród 131 samorządów pogranicza, członków Euroregionu „Tatry” badanie ankietowe dotyczące jakości współpracy transgranicznej i perspektyw jej rozwoju. Wyniki tej ankiety wyraźnie wskazały na potrzebę podnoszenia specjalistycznych kwalifikacji pracowników administracji samorządowej, którzy odpowiadają za przygotowanie i realizację transgranicznych projektów. Wśród tych osób wciąż niewystarczająca jest znajomość systemów prawnych i procedur administracyjnych stosowanych po drugiej stronie granicy. Występują również bariery językowe w zakresie rozumienia i stosowania specjalistycznego słownictwa. Utrudnia to realizację wspólnych przedsięwzięć i skuteczne rozwiązywanie problemów, które bezpośrednio dotyczą społeczności lokalnych pogranicza. Ponadto dostrzegliśmy, że dużym problemem na pograniczu polsko-słowackim jest niska wiedza na temat możliwości wykorzystania nowoczesnych narzędzi internetowych w pracy zawodowej. W ramach mikroprojektu pt. „Transgraniczne doskonalenie specjalistyczne i zawodowe w EUWT TATRY” przygotowana została bezpłatna oferta szkoleniowa, która pozwoliła na doskonalenie dwóch obszarów kluczowych z punktu widzenia lidera współpracy transgranicznej, tj. wiedzy specjalistycznej i znajomości języka sąsiadów. Wdrożony został także mający charakter pilotażowy kurs e-biznesu i e-marketingu.

▪ *Transgraniczne aspekty pracy w jednostkach samorządu terytorialnego na polsko-słowackim pograniczu – doskonalenie specjalistyczne*

Dla pracowników administracji samorządowej z polskiej i słowackiej strony zorganizowane zostały **transgraniczne szkolenia z zakresu podnoszenia kompetencji niezbędnych do przygotowania i realizacji transgranicznych projektów**. W sumie odbyło się 10 spotkań szkoleniowych – 5 po stronie polskiej i 5 po stronie słowackiej. Wszystkie szkolenia przeprowadzone były w ujęciu transgranicznym, dzięki czemu zwiększyła się wiedza uczestników o aktualnych procedurach prawnych krajowych i równocześnie uzyskali oni informacje, jakie procedury obowiązują po drugiej stronie granicy. Z wskazań osób uczestniczących w ankiecie przeprowadzonej w 2014 r. wynikał zakres tematyczny specjalistycznych transgranicznych szkoleń zaproponowanych w ramach mikroprojektu dotyczących **transgranicznych aspektów zamówień publicznych, prawa budowlanego, pomocy publicznej, zatrudniania personelu, oddziaływania inwestycji na środowisko**.

▪ *Zrozumieć sąsiada – kursy i tandemy językowe*

Transgraniczny **kurs języka polskiego i słowackiego** skierowany był do pracowników administracji samorządowej. W sumie umiejętności językowe poprawiło kilkadziesiąt osób. Kurs obejmował około **60 godzin lekcyjnych**. Ostatnie spotkanie podczas kursu miało formę **tandemów językowych**, tzn. wspólnego spotkania pol-

skiej i słowackiej grupy kursantów. Taka forma nauki dodatkowo pozwoliła na doświadczenie języka w jego naturalnej formie, wiązała się z nauką prawdziwej komunikacji i międzykulturowego kontaktu. **Kurs obejmował aspekty niezbędne do codziennej pracy w przygranicznym samorządzie, przygotowywania i realizacji polsko-słowackich projektów.** Uczestnicy poznali zasady gramatyczne, nauczyli się specjalistycznego słownictwa, podstawowych form komunikacji, rozumienia otrzymywanej korespondencji, itp.

▪ **E-biznes i e-marketing w transgranicznej praktyce – doskonalenie zawodowe**

Ta zupełnie nowa oferta skierowana była do osób zatrudnionych na pograniczu w różnych branżach, prowadzących samodzielną działalność, chcących zmienić pracę, które dzięki możliwości udziału w bezpłatnym szkoleniu poprzez platformę e-learningową nabyły zupełnie nowe umiejętności dotyczące e-biznesu i e-marketingu w kontekście transgranicznego rynku pracy. Cykl **warsztatów stacjonarnych i modułów tematycznych** prowadzonych **w formie e-learningu** miał na celu bowiem przekazanie wiedzy na temat **wykorzystania Internetu w prowadzeniu działalności gospodarczej, w szczególności sprzedaży różnego rodzaju produktów za pośrednictwem sieci**, jak i umiejętności budowy e-biznesu od podstaw z wykorzystaniem narzędzi dostępnych w Internecie ze szczególnym uwzględnieniem polsko-słowackiej współpracy transgranicznej. Powstała dwujęzyczna **polsko-słowacka platforma e-learningowa www.e-plskedu.eu**

EFEKTY MIKROPROJEKTU:

- Konkretnie i praktyczne kompetencje nabyte podczas wspólnych szkoleń mogą zostać bezpośrednio i natychmiast wykorzystane przez polskich i słowackich pracowników administracji samorządowej w procesie przygotowywania polsko-słowackich projektów, ich realizacji i rozliczania.
- Przełamane zostały bariery dotyczące znajomości i wzajemnego zrozumienia procedur i przepisów transgranicznych partnerów, co ułatwiło i usprawniło wzajemne kontakty. Zwiększy to jakość polsko-słowackich przedsięwzięć.
- Poszerzone zostały kompetencje zawodowe oraz specjalistyczne umiejętności w zakresie prowadzenia e-biznesu i e-marketingu, które odpowiadają aktualnym wymaganiom rynku pracy i pozwoliły na unowocześnienie usług oferowanych na pograniczu, najczęściej związanych z rozwijającą się po polskiej i słowackiej stronie Tatr turystyką opartą na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.

Mikroprojekt realizowany był przez Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY jako jedyne go beneficjenta w okresie od maja 2017 roku do października 2018 roku. Został dofinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu „Tatry” w ramach Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020. Projekt realizowany był również przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego w ramach konkursu ofert pod nazwą „Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych”.

Cezhraničné odborné a profesionálne zdokonaľovanie v EZÚS TATRY – o mikroprojekte

Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY ako spoločná polsko-slovenská inštitúcia vníma potrebu skvalitňovania cezhraničnej spolupráce v rôznych aspektoch a na rôznych úrovniach. V roku 2014 realizovalo EZÚS medzi 131 samosprávami pohraničia, členmi Euroregiónu „Tatry“, dotazníkový prieskum týkajúci sa kvality cezhraničnej spolupráce a perspektív jej rozvoja. Výsledky tohto prieskumu výrazne ukázali potrebu zvyšovania odborných kvalifikácií zamestnancov samosprávnych orgánov, ktorí zodpovedajú za prípravu a realizáciu cezhraničných projektov. Znalosť právnych systémov a administratívnych postupov uplatňovaných na druhej strane hranice je medzi týmito osobami stále nedostatočná. Vyskytujú sa tiež jazykové bariéry spojené s porozumením a používaním odbornej terminológie. Na druhej strane neexistuje žiadna ponuka školení zameraných na odborné zdokonaľovanie a týkajúcich sa aspektov práce v jednotkách územnej samosprávy súvisiacich s cezhraničnou spoluprácou. To sťažuje realizáciu spoločných aktivít a účinné, rýchle riešenie problémov, ktoré sa priamo týkajú miestnych komunít pohraničia. Druhým identifikovaným problémom je nízka miera poznatkov medzi zamestnancami, živnostníkmi, hľadajúcimi zamestnanie a nezamestnanými o možnostiach využívania moderných internetových nástrojov v profesionálnej praxi.

▪ **Cezhraničné aspekty práce v jednotkách územnej samosprávy na polsko-slovenskom pohraničí – odborné zdokonaľovanie**

Pre zamestnancov samosprávy z polskej a slovenskej strany boli zorganizované cezhraničné školenia **v oblasti zvyšovania kompetencií nevyhnutných pri príprave a realizácii cezhraničných projektov.** Cyklus školení bol tvorený 5 tematickými modulmi, z ktorých každý bol realizovaný v Poľsku a na Slovensku. Celkovo sa konalo 10 školiacich stretnutí – 5 na polskej strane a 5 na slovenskej strane. Počas všetkých školení bol uplatnený cezhraničný prístup, vďaka čomu sa rozšíria poznatky účastníkov o aktuálnych právnych národných postupoch, zároveň získajú informácie, aké postupy platia na druhej strane hranice v rozsahu **verejného obstarávania a uplatňovania zásady konkurencieschopnosti, štátnej pomoci, prípravy investícií v rámci cezhraničnej infraštruktúry (stavebný zákon), zásad posudzovania vplyvov na životné prostredie, zamestnávanie personálu.**

▪ **Porozumieť susedovi – jazykové kurzy a tandemy**

Cezhraničné **kurzy poľského a slovenského jazyka** boli adresované zamestnancom samosprávy. Kurz zahŕňal okolo **60 vyučovacích hodín.** Posledné stretnutie počas kurzov malo formu **jazykových tandemov**, tzn. spoločného stretnutia polskej a slovenskej skupiny účastníkov. Takáto forma výučby umožňuje dodatočne stretnúť sa s jazykom v jeho prirodzenej forme, spája sa so skutočnou komunikáciou a medzikultúrnymi vzťahmi. **Kurz zahŕňal**

aspekty nevyhnutné v každodennej práci v prihraničnej samospráve, spojené s prípravou a realizáciou poľsko-slovenských projektov. Účastníci spoznajú gramatické zásady, naučia sa odbornú slovnú zásobu, základné formy komunikácie, rozumieť korešpondenciu ap.

- **Kurz „E-biznis a e-marketing v cezhraničnej praxi“ – profesionálne zdokonaľovanie**

Nezamestnaným z poľskej a slovenskej strany, najmä mladým, ktorí hľadajú prácu, osobám pracujúcim v rôznych odvetviach na poľsko-slovenskom pohraničí, bola adresovaná úloha týkajúca sa kurzu v oblasti e-biznisu a e-marketingu v kontexte cezhraničného trhu práce. Vďaka možnosti zúčastniť sa na bezplatnom kurze prostredníctvom e-learningovej platformy mohli získať úplne nové zručnosti a začať podnikať vo forme e-biznisu. **Cyklus stacionárnych dielní a tematických modulov** realizovaných **vo forme e-learningu** bol zameraný na poskytnutie vedomostí o **využití internetu v rámci hospodárskej činnosti najmä na predaj rôzneho druhu výrobkov prostredníctvom siete** a na schopnosti budovať e-biznis od základov s využitím nástrojov dostupných v internete pri zvláštnom dôraze na poľsko-slovenskú cezhraničnú spoluprácu. Bola vytvorená a sprevádzkovaná **dvojja-zyčná PL-SK e-learningová platforma www.e-plskedu.eu**

VÝSLEDKY MIKROPROJEKTU:

- Praktické kompetencie získané počas spoločných školení sa budú bezprostredne využívať v procese prípravy PL-SK projektov, ich realizácie a zúčtovania.
- Budú prekonané bariéry týkajúce sa poznania a pochopenia postupov a predpisov cezhraničných partnerov, čo uľahčí a zjednoduší vzájomné kontakty. Týmto sa zvýši efektivita práce samosprávy a kvalita PL-SK projektov.
- Rozšírenie profesionálnych kompetencií a odborných zručností v oblasti e-biznisu a e-marketingu zodpovedá tiež aktuálnym požiadavkám trhu práce. Umožňuje totiž modernizovať služby ponúkané na pohraničí, najčastejšie súvisiace s cestovným ruchom rozvíjajúcim sa na poľskej a slovenskej strane Tatier, založeným na kultúrnom a prírodnom dedičstve.

Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY ako tzv. „jediným prijímateľom“ realizovalo mikroprojekt v období máj 2017 – október 2018. Mikroprojekt bol spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a zo štátneho rozpočtu prostredníctvom Euroregiónu „Tatry“ v rámci Programu Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020. Projekt bol tiež realizovaný s finančnou podporou Malopoľského vojvodstva.

prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak

Opinia dotycząca potrzeby podnoszenia wiedzy i kompetencji pracowników samorządowych w związku z transgranicznymi aspektami pracy jednostek samorządu terytorialnego na polsko-słowackim pograniczu.

W analizie współpracy transgranicznej można między innymi wyróżnić aspekt podmiotowy, aspekt przedmiotowy oraz rolę czynnika ludzkiego.

W ujęciu podmiotowym – współpraca transgraniczna jest przede wszystkim dziełem samorządu terytorialnego. Struktury samorządu terytorialnego, rozumiane jako istniejące odrębnie od państwa korporacje terytorialne – podmioty prawa publicznego z demokratycznie ustanowionymi organami reprezentującymi odrębny od ogólnopanstwowego interes lokalny, rozwinięty intensywną działalność transgraniczną. Aktywność transgraniczna samorządu terytorialnego potwierdza założenia polityczne w myśl których samorządu terytorialnego nie należy postrzegać wyłącznie jako formę sprawowania administracji publicznej, lecz także jako formę zaspakajania wszelkich potrzeb wspólnoty samorządowej oraz mechanizm reprezentacji, realizacji i obrony interesów wspólnoty mieszkańców.

W polskim porządku prawnym kwestia współpracy polskich jednostek samorządu terytorialnego z partnerami zagranicznymi pojawiła się dopiero w roku 1997, uzyskując rangę konstytucyjną. W świetle przyjętej Konstytucji RP „jednostka samorządu terytorialnego ma prawo do przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw” (art. 172, ust. 2). Przepis ten stał się wypełnieniem treści

art. 10 ust. 2 i 3 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, zgodnie z którą społeczności lokalne mogą współpracować ze społecznościami innych państw na warunkach przewidzianych prawem. W ust. 3 art. 172 Konstytucja przekazała ustawodawcy zwykłemu określenie zasad, na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z tego prawa (art. 172 ust. 3).

Ustawowe uprawnienie samorządu gminnego do współpracy ze społecznościami innych państw pojawiło się w nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym z 21 stycznia 2000 roku. Przyniosła ona rozszerzenie kompetencji rad gminy w sprawach międzynarodowych. Do art. 18 ust. 2 został dodany punkt 12a, który do wyłącznej właściwości rady gminy zaliczył „podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych”. Współpraca międzynarodowa gmin pozostawała jednak nadal poza katalogiem ich zadań własnych. Brak ten uzupełniono przy okazji kolejnych zmian w ustawie o samorządzie gminnym. W ustawie z 11 kwietnia 2001 r. nowelizującej ustawy: o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o samorządzie wojewódzkim, współpracę samorządu gminnego ze społeczno-

ściami lokalnymi innych państw oraz przystępowanie do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych zaliczono do zadań własnych gminy.

Obserwacja oraz analiza polskich i europejskich doświadczeń w dziedzinie współpracy transgranicznej daje możliwość pewnej systematyzacji tych kontaktów. Dla potrzeb systemowych możemy je podzielić na formalno-instytucjonalne oraz współpracę lokalnego i regionalnego otoczenia gospodarczego. Interesujące nas formalno-prawne kontakty transgraniczne – to kontakty nawiązywane i utrzymywane przez władze lokalne i regionalne obszarów granicznych, bądź to w układach dwustronnych, bądź też wielostronnych. W ramach współpracy transgranicznej sprowadzają się one do takich struktur, jak euroregiony, europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej lub inne porozumienia transgraniczne, a także kontakty podejmowane i utrzymywane przez rozliczne instytucje i organizacje. Te ostatnie mogą uzupełniać istniejące struktury instytucjonalne (euroregiony, EUWT), bądź funkcjonować niejako odrębnie, w otoczeniu głównego nurtu instytucjonalnego współpracy transgranicznej.

W ujęciu przedmiotowym – współpraca transgraniczna może obejmować każde zagadnienie będące przedmiotem zainteresowania społeczności lokalnej i mieszczące się zarazem w kompetencji władz lokalnych i regionalnych, określonych we właściwym prawie krajowym. Ograniczeniem pełnej swobody współpracy transgranicznej w zakresie przedmiotowym jest kwestia kompatybilności kompetencji podmiotów współpracy. Z uwagi na fakt, iż porównywalność krajowych kompetencji partnerów transgranicznych nie jest zazwyczaj jednolita, strony współpracy dwu- lub wielostronnej – na zasadzie porównawczej – zmuszone są do określenia wspólnych lub podobnych możliwości kompetencyjnych w zakresie rozwiązywania problemów transgranicznych.

Dotychczasowe doświadczenia współpracy transgranicznej wskazują, iż koncentruje się ona w szczególności wokół: problemów rozwoju regionalnego i planowa-

nia przestrzennego; rozwoju gospodarczego; transportu i infrastruktury; turystyki transgranicznej; ochrony środowiska; współdziałania w sferze społecznej i kulturalnej; edukacji i szkolenia. Wokół tych problemów koncentrują się projekty transgraniczne. Istotne znaczenie dla ich tworzenia i realizacji posiada współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej. Wzmacnia to transgraniczne aspekty pracy jednostek samorządu terytorialnego, ale jednocześnie stanowi wyzwanie dla administracji samorządowej. Na porządku dziennym staje kwestia wiedzy i kompetencji pracowników.

Rola czynnika ludzkiego to zatem trzeci element wazący na efektywności współpracy transgranicznej. Rozwój zasobów ludzkich może być postrzegany szerzej – jako element rozwoju człowieka i właśnie dobro człowieka, zdaniem wielu badaczy, powinno być podstawową wartością rozwoju zasobów ludzkich. Problematyka ta jest w literaturze przedmiotu analizowana na różnych poziomach, tj. jednostki, grup, organizacji czy też społeczeństwa. Rozwój zasobów ludzkich organizacji może być zdefiniowany jako „[...] proces uwalniania i rozwijania kompetencji, którego celem jest doskonalenie jednostki, zespołu, procesu pracy i wyników funkcjonowania systemu organizacyjnego”. Ujęcie to podkreśla dynamiczną i wielowymiarową naturę rozwoju zasobów ludzkich.

Na poziomie indywidualnym rozwój zawodowy pracownika może być ujęty jako długoterminowy „[...] proces zwiększania aktualnej i przyszłej efektywności jednostki”. W zorganizowanych strukturach rozwój zasobów ludzkich opiera się na założeniu, że działania ukierunkowane na rozwój zawodowy pracowników, podejmowane przez struktury, przynoszą korzyści zarówno im, jak i jej pracownikom. Wyróżniane są cztery podstawowe podejścia strategiczne do rozwoju zasobów ludzkich, tj.:

- „doraźne”, zakładające podejmowanie działań dopiero w sytuacji wystąpienia problemów z zapewnieniem organizacji pracowników o odpowiednich kompetencjach,

- „długoterminowego rozwoju”, cechujące się prowadzeniem celowej polityki ukierunkowanej na rozwój potencjału kadrowego organizacji,
- selektywne”, charakteryzujące się zatrudnianiem pracowników o ściśle określonych kompetencjach i ograniczaniem zakresu działań rozwojowych,
- „transakcyjne”, zakładające „kupowanie” określonego potencjału kompetencyjnego pracowników i podejmowanie działań rozwojowych przez organizację.

Obecnie coraz większą popularność zyskuje podejście czwarte, oparte na poglądzie, że odpowiedzialność za rozwój zawodowy spoczywa głównie na jednostce. W podejściu tym zakłada się, że to pracownik jest odpowiedzialny za utrzymanie odpowiedniego poziomu własnych kompetencji zawodowych. Na tak rozumianą samo odpowiedzialność pracownika, nakładają się obowiązki wynikające z prawodawstwa, ze stosunku pracy, posiadanego statusu zawodowego. Z analizy prawodawstwa dotyczącego samorządu terytorialnego wynika, że zadania publiczne wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego „służą zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej”. Nie ulega wątpliwości, iż organy administracji samorządowej stanowią ważną część administracji publicznej. Wykonując zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, realizują obowiązek kreowania rozwoju lokalnego i regionalnego. Sposób realizacji tych zadań, uwarunkowany jakością kadr, istotnie wpływa na postrzeganie sprawności funkcjonowania państwa i przesądza o jego wizerunku. Pracownik samorządowy jest odpowiedzialny za jakość oferowanej usługi i kształtowanie poziomu satysfakcji obywatela. Dlatego tak ważna jest jego postawa, umiejętności, kwalifikacje, fachowość, otwarcie na wiedzę, zdolność do generowania tej wiedzy oraz utożsamianie się z ideą edukacji przez całe życie i realizowanie jej w codziennych zadaniach publicznych (vide art. 167 Konstytucji RP, art. 24 polskiej ustawy o pracownikach samorządowych).

W podsumowaniu można stwierdzić, że:

Po pierwsze – podnoszenie kwalifikacji transgranicznych pracowników jednostek samorządu terytorialnego jest wartością pierwotną, tworzącą podstawy do efektywnej, wielopremiotowej współpracy w regionach przygranicznych. Systematyczne spotkania doszkalcące i doskonalące (kursy, szkolenia i warsztaty) różnych grup zawodowych o znaczeniu transgranicznym zwiększają szanse na scalanie pogranicza jako obszaru funkcjonalnego.

Po drugie – podnoszenie kwalifikacji w zakresie projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej należy widzieć jako część szerszych kwalifikacji transgranicznych. Tematy szkoleń, a mianowicie: prawo zamówień publicznych w Polsce i na Słowacji oraz wspólne, transgraniczne zamówienia publiczne; zasady zatrudniania zagranicznego personelu w przygranicznych samorządach; prawo budowlane i przepisy dotyczące przygotowania inwestycji na obszarach przygranicznych; ocena oddziaływania inwestycji na środowisko – polskie i słowackie procedury; pomoc publiczna w transgranicznych inwestycjach, są kluczowymi dla kształtowania kompetencji w zakresie przygotowania oraz efektywnej realizacji projektów transgranicznych i zarządzania nimi.

Po trzecie – międzynarodowa aktywność jednostek samorządu terytorialnego, najpowszechniejsza w obszarach przygranicznych, wpisuje się w ogólne zjawisko współczesności, jakim jest wzrost intensywności, zakresu oraz liczby uczestników stosunków międzynarodowych. Do coraz szerszej grupy pozapaństwowych uczestników stosunków międzynarodowych zalicza się społeczności lokalne i regionalne oraz organizacje je zrzeszające. Aktywny międzynarodowo samorząd terytorialny jest funkcją polityk zagranicznych państw.

Po czwarte – transgraniczne doskonalenie specjalistyczne i zawodowe w Europejskim Ugrupowaniu Współpracy Terytorialnej TATRY jest instrumentem

wzmacniającym spójność terytorialną – trzeci wymiar polityki spójności Unii Europejskiej. Chodzi rzecz jasna o szersze rozumienie spójności terytorialnej, nie ograniczone li tylko do kwestii dostępności regionów do centrum. Spójność terytorialną winno się rozpatrywać jako integrowanie wszelkich dotychczasowych polityk unijnych w ścisłym odniesieniu do przestrzeni oraz sieć wzajemnych powiązań wielu aspektów współczesnej przestrzeni życiowej (spójność gospodarcza, transportowa,

ekologiczna, rozwojowa, społeczna i in.). Spójność terytorialną należy widzieć również w ujęciu funkcjonalnym, widzianym z punktu roli czynnika ludzkiego. W tym aspekcie podnoszenie kwalifikacji przez pracowników samorządów lokalnych polsko-słowackiego pogranicza, zajmujących się obecnie i w przyszłości współpracą transgraniczną stanowi wartość dodaną europejskiej współpracy terytorialnej i zwiększa szanse na scalanie obszaru polsko-słowackiego pogranicza jako obszaru funkcjonalnego.

prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak

Posudok týkajúci sa potrieb rozširovania poznatkov a kompetencií zamestnancov samosprávy v súvislosti s cezhraničnými aspektmi práce jednotiek územnej samosprávy na poľsko-slovenskom pohraničí.

V analýze cezhraničnej spolupráce môžeme okrem iného vyčleniť subjektívny prvok, objektívny prvok a úlohu ľudského faktora.

Zo subjektívneho hľadiska je cezhraničná spolupráca predovšetkým dielom územnej samosprávy. Štruktúry územnej samosprávy chápané ako územné korporácie existujúce nezávisle od štátu – subjekty verejného práva s demokraticky stanovenými orgánmi zastupujúcimi miestne (oddelené od celoštátnych) záujmy – rozvinuli intenzívnu cezhraničnú činnosť. Cezhraničná aktivnosť územnej samosprávy potvrdzuje politické predpoklady, podľa ktorých by sme územnú samosprávu nemali vnímať len ako formu verejnej správy, ale tiež ako formu uspokojovania všetkých potrieb samosprávneho spoločenstva a mechanizmus reprezentácie, realizácie a ochrany záujmov spoločenstva obyvateľov.

V poľskom právnom poriadku sa otázka spolupráce poľských jednotiek územnej samosprávy so zahraničnými partnermi objavila až v roku 1997 a bola riešená v ústave. V kontexte prijatej Ústavy Poľskej republiky „jednotka územnej samosprávy má právo zapojiť sa do medzinárodných združení miestnych a regionálnych spoločenstiev a spolupracovať s miestnymi a regionálnymi spoločenstvami iných štátov“ (čl. 172, ods. 2). Tento predpis je plnením obsahu čl. 10 ods. 2 i 3 Európskej charty miestnej samosprávy, v súlade s ktorou môžu miestne spoločenstvá spolupracovať so spoločenstvami z iných štátov za podmienok určených v právnych predpisoch. V ods. 3 čl. 172 Ústava odovzdala zákonodarcovi právomoc určovať

zásady, podľa ktorých môžu jednotky územnej samosprávy uplatňovať toto právo (čl. 172 ods. 3).

Zákonné právomoci obecnej samosprávy spolupracovať so spoločenstvami z iných štátov sa objavili v novele zákona o obecnej samospráve z 21. januára 2000. Novela priniesla rozšírenie právomocí obecných zastupiteľstiev v medzinárodných veciach. Čl. 18 ods. 2 bol doplnený o bod 12a, ktorý k výlučným právomociam obecného zastupiteľstva zahrnul „prijímanie uznesení vo veciach spolupráce s miestnymi a regionálnymi spoločenstvami iných štátov a vstup do medzinárodných združení miestnych a regionálnych spoločenstiev“. Medzinárodná spolupráca obcí však zostávala mimo katalógu ich vlastných úloh. Tento nedostatok bol doplnený pri príležitosti ďalších zmien v zákone o obecnej samospráve. V zákone z 11. apríla 2001, ktorým boli novelizované zákony: o obecnej samospráve, o okresnej samospráve, o vojvodskej samospráve bola spolupráca obecnej samosprávy s miestnymi spoločenstvami iných štátov a vstup do medzinárodných združení miestnych spoločenstiev zaradená do vlastných úloh obce.

Pozorovanie a analýza poľských a európskych skúseností v oblasti cezhraničnej spolupráce poskytuje možnosť určitého systematizovania týchto vzťahov. Na systémové účely ich môžeme rozdeliť na formálne a inštitucionálne a na spoluprácu miestneho a regionálneho hospodárskeho prostredia. Formálne a právne cezhraničné kontakty, ktoré nás zaujímajú, sú vzťahy, ktoré nadväzujú a udržiavajú miestne a regionálne orgány hraničných území, a to v dvojstranných alebo multilaterálnych dohodách V rámci cezhraničnej spolupráce vytvárajú také štruktúry ako napr. euroregióny, európske zoskupenia územnej spolupráce alebo iné cezhraničné združenia, ale tiež kontakty nadväzované a udržiavané rôznymi inštitúciami a organizáciami. Tieto posledné môžu dopĺňať existujúce inštitucionálne štruktúry (euroregióny, EZÚS), alebo fungovať samostatne, v prostredí hlavného inštitucionálneho rámca cezhraničnej spolupráce.

Z predmetného hľadiska môže cezhraničná spolupráca zahŕňať každú otázku, ktorá je predmetom záujmu miestneho spoločenstva a ktorá pritom patrí do rozsahu právomocí miestnych a regionálnych orgánov určených v príslušných vnútroštátnych predpisoch. Obmedzením úplnej slobody cezhraničnej spolupráce je z predmetného hľadiska otázka kompatibility právomocí spolupracujúcich subjektov. Vzhľadom na skutočnosť, že porovnatelnosť národných kompetencií cezhraničných partnerov nie je spravidla jednotná a strany bi- alebo multilaterálnej spolupráce musia porovnať svoje právomoci a určiť spoločné alebo podobné kompetenčné možnosti v rámci riešenia cezhraničných problémov.

Doterajšie skúsenosti s cezhraničnou spolupracou ukazujú, že tieto aktivity sa sústreďujú najmä na: problematiku regionálneho rozvoja a územného plánovania; hospodársky rast; dopravu a infraštruktúru; cezhraničný cestovný ruch; ochranu životného prostredia; spoluprácu v sociálnej a kultúrnej oblasti; vzdelávanie a školenia. Na tieto problémy sa zameriavajú cezhraničné projekty. Podstatný význam pre ich vytváranie a realizáciu má spolufinancovanie z prostriedkov Európskej únie. Vďaka tomu sú posilnené cezhraničné aspekty práce jednotiek územnej samosprávy, ale zároveň je to aj výzva pre samosprávu. Problematika poznatkov a kompetencií zamestnancov sa stáva dôležitým faktorom.

Význam ľudského faktora je teda tretím prvkom, ktorý ovplyvňuje efektivitu cezhraničnej spolupráce. Rozvoj ľudských zdrojov sa môže vnímať širšie – ako prvok rozvoja človeka a práve dobro človeka – podľa názorov mnohých vedcov – by malo byť základnou hodnotou rozvoja ľudských zdrojov. Táto problematika sa v predmetnej literatúre analyzuje na rôznych úrovniach, t. j. jedinca, skupiny, organizácie alebo spoločenstva. Rozvoj ľudských zdrojov organizácie sa môže definovať ako „[...] proces uvoľňovania a rozvíjania kompetencií, ktorého cieľom je zdokonaľovanie jedinca, tímu, pracovného procesu a výsledkov fungovania organizačného systému“.

Tento prístup zdôrazňuje dynamický a viacrozmerový charakter rozvoja ľudských zdrojov.

Na individuálnej úrovni sa profesijný rast zamestnanca môže chápať ako dlhodobý „[...] proces zvyšovania aktuálnej a budúcej efektivity jedinca“. V organizovaných štruktúrach sa rozvoj ľudských zdrojov zakladá na predpoklade, že aktivity zamerané na profesijný rast zamestnancov realizované na štruktúrnej úrovni sú výhodné pre samotné štruktúry aj pre ich zamestnancov. Rozlišujú sa štyri základné strategické prístupy k rozvoju ľudských zdrojov, t. j.:

- „ad hoc“: predpokladajú realizáciu aktivít až v situácii výskytu problémov so zabezpečením zamestnancov s príslušnými kompetenciami pre organizáciu,
- „dlhodobého rozvoja“: vyznačujú sa realizáciou cieľavedomej politiky zameranej na rozvoj potenciálu ľudských zdrojov organizácie,
- „selektívny“: vyznačuje sa zamestnávaním zamestnancov s presne určenými kompetenciami pri obmedzení rozsahu rozvojových aktivít,
- „transakčný“: predpokladá „kupovanie“ určitého kompetenčného potenciálu zamestnancov, pričom samotná organizácia neprijíma rozvojové aktivity.

V súčasnosti čoraz väčšiu popularitu získava štvrtý prístup založený na názore, že zodpovednosť za profesijný rozvoj spočíva hlavne na jedincovi. V rámci tohto prístupu sa predpokladá, že práve zamestnanec je zodpovedný za udržiavanie primeranej úrovne vlastných profesijných kompetencií. K takto chápanej zodpovednosti samotného zamestnanca pribúdajú povinnosti vyplývajúce zo zákonodarstva, z pracovného pomeru, z profesijného statusu. Z analýzy zákonodarstva týkajúceho sa územnej samosprávy vyplýva, že verejné úlohy realizované jednotkami územnej samosprávy „slúžia na uspokojovanie potrieb samosprávneho spoločenstva“. Niet pochyb, že orgány samosprávy tvoria súčasť verejnej správy. Pri vykonávaní vlastných úloh a úloh prenesených z úrovne vládnej správy,

realizujú povinnosť kreovania miestneho a regionálneho rozvoja. Spôsob realizácie týchto úloh podmienený kvalitou zamestnancov výrazne ovplyvňuje vnímanie fungovania štátu a rozhoduje o jeho dobrej povesti. Zamestnanec samosprávy je zodpovedný za kvalitu ponúkaných služieb a za formovanie úrovne spokojnosti občanov. Preto je taký dôležitý jeho postoj, schopnosti, kvalifikácie, odbornosť, otvorenosť na nové poznatky, schopnosť generovať tieto poznatky a stotožniť sa s myšlienkou celoživotného vzdelávania a jej realizovania v každodenných verejných úlohách (pozri čl. 167 Ústavy Poľskej republiky, čl. 24 poľského zákona o zamestnancoch samosprávy).

Na záver môžeme skonštatovať, že:

Po prvé – zvyšovanie cezhraničných kvalifikácií zamestnancov jednotiek územnej samosprávy je základnou hodnotou, ktorá vytvára predpoklad pre efektívnu, širokú spoluprácu v prihraničných regiónoch. Systematické stretnutia zamerané na vzdelávanie a zdokonaľovanie (kurzy, školenia a tvorivé dielne) rôznych profesionálnych skupín s cezhraničným významom zvyšujú šancu na zjednotenie pohraničia ako funkčnej oblasti.

Po druhé – zvyšovanie kvalifikácií v rámci projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskej únie treba chápať ako časť širších cezhraničných kvalifikácií. Témy školení, ako napr.: zákon o verejnom obstarávaní v Poľsku a na Slovensku a spoločné, cezhraničné verejné obstarávania; zásady zamestnávania zahraničného personálu v prihraničnej samospráve; stavebné predpisy a predpisy týkajúce sa prípravy investícií na prihraničných územiach; posudzovanie vplyvov investícií na životné prostredie – poľské a slovenské postupy; štátna pomoc v cezhraničných investíciách, sú kľúčové pre formovanie kompetencií v oblasti prípravy a efektívnej realizácie cezhraničných projektov a ich riadenie.

Po tretie – medzinárodná činnosť jednotiek územnej samosprávy, najrozšírenejšia na prihraničnom území, je v súlade so všeobecným súčasným javom, akým je nárast

intenzity, rozsahu a počtu účastníkov medzinárodných vzťahov. K čoraz širšej skupine mimovládnych účastníkov medzinárodných vzťahov sa započítavajú miestne aj regionálne spoločenstvá a organizácie, ktoré ich združujú. Medzinárodne aktívna územná samospráva je funkciou zahraničných politik štátov.

Po štvrté – cezhraničné profesijné a odborné zdokonaľovanie v Európskom zoskupení územnej spolupráce TATRY je nástrojom posilňujúcim územnú súdržnosť – tretí rozmer kohéznej politiky Európskej únie. Ide tu samozrejme o širšie chápanie územnej súdržnosti, ktoré sa neobmedzuje iba na otázku dostupnosti centra z regiónov.

Územnú kohéziu by sme mali chápať ako integrovanie všetkých doterajších politik Európskej únie v úzkom vzťahu k priestoru a ako sieť vzájomných prepojení mnohých aspektov súčasného životného priestoru (hospodárska, dopravná, ekologická, rozvojová a sociálna súdržnosť ap.). Územnú súdržnosť treba tiež vnímať v jej funkčnom aspekte z hľadiska ľudského faktora. V tomto aspekte je zvyšovanie kvalifikácií zamestnancov miestnej samosprávy poľsko-slovenského pohraničia, ktorí sa zaoberajú cezhraničnou spoluprácou v súčasnosti a budú sa jej venovať v budúcnosti, prínosom pre európsku územnú spoluprácu a zvyšuje šance na prepojenie územia poľsko-slovenského pohraničia do funkčného celku.

Wania Manczewska-Wicik

Zrozumieć i przekonać sąsiada – skutecznie, sprawnie i poprawnie

Niniejszy referat stanowi podsumowanie transgranicznego kursu języka polskiego i słowackiego skierowanego do pracowników administracji samorządowej, zorganizowanego przez EUWT TATRY w Nowym Targu i Kieżmarku pt. Zrozumieć sąsiada - kursy i tandemy językowe.

Przez poszerzenie tytułu wystąpienia w stosunku do nazwy działania w projekcie podkreślono, że w przypadku tak blisko spokrewnionych języków dwóch sąsiednich narodów, które miały też wiele wspólnych momentów w swojej historii, rozumienie to nie wszystko. Zrozumienie sąsiada na poziomie komunikacji codziennej wprawdzie czasem prowadzi do komicznych sytuacji, ale przeważnie jest możliwe pod warunkiem osłuchania się z językiem, o co na pograniczu raczej nie trudno. Jednak kiedy komunikacja wychodzi poza ramy prostej rozmowy i dotyczy kwestii bardziej specjalistycznych, kiedy każde słowo staje się ważne, kiedy także chcemy przekonać sąsiada co do swoich racji, pobieżna znajomość nabyta podczas incydentalnych wyjazdów staje się niewystarczająca. Na początku kursu sprawdzono poziom językowy uczestników za pomocą krótkiego testu, co potwierdziło założenie, że chętni do nauki to tzw. „fałszywi początkujący”, czyli osoby, które miały – i nadal mają – kontakt z językiem, ale potrzebują usystematyzowania, odświeżenia i pogłębienia swoich kompetencji językowych.

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że mimo tej bliskości nadal wzajemne rozumienie utrudniają tzw. fałszywi przyjaciele i z tego powodu w niniejszej publikacji pozostawiono słowniczek z prezentacji, który pomaga w uświadomieniu sobie, ile „słów zdradliwych” może pojawić się nawet w tak krótkim wystąpieniu podsumowującym.

Kurs dla dorosłych

Należy na początku podkreślić, że kurs skierowany był do osób dorosłych, pracowników administracji samorządowej, i właśnie wiek i życiowe doświadczenia uczących się warunkowały także metody przyjęte podczas nauczania. W metodyce nauczania języków obcych należy odróżnić pojęcia przyswajanie (akwizycja) i nauczanie języka, a motywacja uczących się staje się szczególnie ważnym elementem skutecznej nauki. Uczestnikom przybliżono wyniki najnowszych, szeroko zakrojonych badań przeprowadzonych przez Massachusetts Institute of Technology na podstawie ankiet 670 000 osób, które wskazują na to, że osiągnięcie kompetencji językowych zbliżonych do poziomu rodzimego użytkownika języka jest najbardziej prawdopodobne, jeśli nauka została rozpoczęta w wieku ok. 10. roku życia. Badanie to jednak nie zniechęca osób w późniejszym wieku do nauki języka obcego, tylko wska-

zuje na to, że warto w procesie nauczania języka wykorzystać zdolność osób dorosłych do przyswajania reguł, która u nich jest lepiej rozwinięta niż u dzieci, a także podkreśla znaczenie czynnika emocjonalnego w nauce. Koncepcja kształcenia ustawicznego rozpowszechniła się na przełomie XX i XXI wieku i odzwierciedla dynamicznie zmieniające się realia gospodarcze, które wymagają ciągłego kształcenia się oraz rozwijania umiejętności czy kompetencji. Komisja Europejska w swoich politykach również popiera kształcenie ustawiczne. Kurs językowy zorganizowany przez EUWT TATRY umożliwił taką naukę chętnym z pokolenia, które nie miało tak szerokich jak obecnie możliwości uczestnictwa w wymianach młodzieżowych czy programach Erasmus, a czas najlepszy na naukę języków przeżyło w okresie przed wejściem Polski i Słowacji do Unii Europejskiej i następnie do strefy Schengen, kiedy jeszcze pogranicze polsko-słowackie dzieliły nie tylko Tatry, ale także granica.

Z powyższych powodów (kurs przeznaczony dla osób dorosłych, pracujących, dysponujących ograniczonym czasem na naukę) oprócz lekcji tradycyjnych w postaci zajęć na miejscu kurs miał także formę e-learningową. Poszczególne elementy były ukierunkowane na rozwój konkretnych kompetencji językowych: przejrzyste przedstawienie reguł gramatycznych w formie tabel poglądowych razem z ćwiczeniami sprawdzającymi przyswojenie tych reguł; materiały do czytania, rozwijające zdolność rozumienia bardziej skomplikowanych tekstów i poszerzające słownictwo, z krótkimi zadaniami motywującymi do formułowania krótkich wypowiedzi w języku obcym; przydatne frazy w codziennej komunikacji w różnych rejestrach językowych wraz z ćwiczeniem ich zastosowania w prostych dialogach w określonych sytuacjach komunikacyjnych; teksty krajoznawcze dotyczące różnych zagadnień z pytaniami sprawdzającymi rozumienie; ważnym elementem było także przedstawienie językowego *savoir-vivre* oraz zwyczajów językowych. Podczas nauki korzystano z podręczników i ćwiczeń, a dodatkowo w przypadku języka słowackiego uczestnicy mieli do dyspozycji

płyty z materiałem audio; brak takich nagrań w przypadku podręcznika do języka polskiego zrekompensowano dodatkowymi nagraniami, które także posłużyły jako materiał do ćwiczeń językowych i poszerzających słownictwo. Zasób leksykalny rozwijano także za pomocą materiałów e-learningowych na poszczególne tematy, a również w trakcie zajęć przedstawiono uczestnikom najważniejsze zagadnienia językowe dotyczące struktury administracyjnej obydwu krajów, organizacji pracy urzędów, przepisów prawnych i specyfiki życia społecznego.

Pozory mylą

Podczas kursu uczestnicy niejednokrotnie wypowiadali się na temat swoich doświadczeń w komunikacji z sąsiadami zza miedzy, dlatego szczególną uwagę należy poświęcić zagadnieniu, czy fakt, że język sąsiada jest językiem bardzo podobnym, blisko spokrewnionym, pomaga w jego nauce czy wręcz przeciwnie, czyli jakie są wady i zalety tych podobieństw językowych. Każdy kierowca, który kiedyś jechał na Słowację, już wie, że nie należy cieszyć się z otrzymania pokuty za wykroczenie na drodze. Jednak podczas kursu uczestnicy przekonali się, że uczyć się trzeba, ponieważ pokusa ulec tzw. fałszywym przyjaciółom czyha w każdym zdaniu. W tym przypadku szczególnie ważna stają się motywacja do nauki, nabranie odwagi do mówienia mimo popełnianych błędów, ale także emocjonalny stosunek do komunikacji (na marginesie należy podkreślić wyniki badań CBOS, według których Słowacy zawsze od lat zajmują jedną z pierwszych pozycji w rankingu najbardziej lubianych narodów w opinii Polaków).

Publikacji na temat mylnych podobieństw jest wiele, uczestnikom przedstawiono niektóre z nich; dużo takich przykładów pojawiło się także podczas zajęć. Jednak leksyka to tylko jedna z warstw języka.

„Źródłem najpoważniejszych różnic między językami nie jest słownictwo, ale gramatyka. [...] gramatyka także symbolizuje treść. W każdym systemie *gramatycznym zamknięty jest punkt widzenia wspólnoty językowej.*”¹
E. Tabakowska

Podczas kursu mieliśmy możliwość przekonać się, jak ważne są szczegóły, zaczynając od fonetyki. Dźwiękami trudnymi do wymówienia w języku słowackim dla Polaków są m.in. h, l, sylabotwórcze r, l. Kursanci zapoznali się z zjawiskiem iloczasu, który różnicuje znaczenie, a także z różnicami dotyczącymi akcentu. Z kolei Słowacy mieli możliwość ćwiczenia polskich spółgłosek cz – ć, sz – ś, ż – ź, dz – ź i samogłosek y – i, a, e. Na poziomie morfologii podczas nauki zwrócono szczególną uwagę na formy, które różnią się w dwóch językach, a także na formy mylące między dwoma językami, na różne sposoby tworzenia czasu przyszłego, przeszłego i form bezosobowych w języku polskim. W przypadku składni problematyczny był w języku polskim dopełniacz po przeczeniu, łączliwość przyimków (dla/pre, wobec/voči, mimo/napriek, naprzeciwko/oproti), a także różne postrzeganie ruchu warunkujące użycie poszczególnych przypadków. Konstrukcje w stronie biernej to również jedno z zagadnień, w przypadku których język polski i słowacki wykazują różnice. Łączliwość czasowników z kolei zasługuje na szczególną uwagę (patrz ramka).

„[...] teoria przekładu jest świetna, ma tylko jedną wadę: nie istnieje. [...] Tłumacz ma być jak sroka: gdzie tylko zobaczy, że coś błysnie, to podnosi i chowa do kieszeni, bo zawsze może się przydać.”
E. Tabakowska

Podczas kursu uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z niektórymi problemami przekładu między językiem polskim a słowackim, m.in. w przypadku formy grzecznościowej (słc.), form czasu przeszłego wskazujących na rodzaj (pol.), tytułowania, zwyczajów językowych, utartych wyrażeń.

Ograniczona liczba godzin nie pozwala na stwierdzenie, że uczestnicy kursu nabyli biegłość przy posługiwaniu się językiem sąsiadów, jednak uzyskali tak potrzebne im w dalszej pracy podstawowe kompetencje językowe, a materiały z kursu e-learningowego pozwalają na samodzielną kontynuację nauki i dalszy rozwój umiejętności.

SŁOWNICZEK/SLOVNÍČEK

przekonać – presvedčiť
pokonać – prekonať

skutecznie – efektívne
rzeczywiście – skutočne

sprawnie – rýchlo, efektívne
poprawnie – správne
poprawić – opraviť
oprawić - zarámovať
dokonać egzekucji, stracić – popraviť
zgubić – stratiť

stanowić – predstavovať
ustalić – stanoviť

administracja; wiadomość – správa
sprawa – vec, záležitosť

uwaga – pozor, upozornenie, poznámka
rozważanie – úvaha
rozwożenie – rozvážanie

mimo – napriek
obok - mimo

powód – dôvod
pochodzenie – pôvod

właśnie – práve
właściwie – vlastne
prawie – skoro
skoro – keďže

przyswajanie – osvojovanie (si)
oswajanie – skrotenie,

domestikovanie
opanować (umiejętność) – osvojiť si
opanować (zawładnąć) – opanovať

popierać – podporovať
zaprzeczać - popierať

obecny – súčasný, prítomný
gminny - obecny
przytomny – pri vedomí

okres – obdobie
powiat – okres

wejście – vchod, vstup
wstęp – úvod; vstupné

tabela, tabliczka – tabuľka
tablica - tabuľa

kraj – krajina
kraj (słc. jednostka adm.) – kraj

społeczny – spoločenský
wspólny – spoločný

pozory – predstieranie, zdanie
pod pozorem – pod zámienkou, pod rúškom
na pozór – zdanlivo
pod żadnym pozorem – v žiadnom prípade
wbrew pozorom – napriek zdaniu
zdanie – veta; názor, mienka

vady i zalety – výhody a nevýhody

załoty – zálety
kara, mandat - pokuta
pokuta – pokánie

wykroczenie – priestupok
wkroczenie - vykročenje

droga – cesta
narkotyk – dróga

pokusa – pokúšenie
próba – pokus
poważny – vážny, seriózný
ważny – dôležitý, platný
płatny – platený, spoplatnený

PL: Dopełniacz – SK: Akuzatív
nienawidzić – nenávidieť
odmawiać – odmietáť
pilnować – strážiť
potrzebować – potrebovať
słuchać – počúvať
spodziewać się – očakávať
szukać – hľadať
uczyć (się) – učiť (sa)
ustąpić (miejsca) – uvoľniť (miesto)
używać – používať
wstydić się – hanbiť sa za
wymagać – vyžadovať
zabronić – zakázať
zapomnieć – zabudnúť na
zazdrościć – závidieť, žiarliť
żałować – ľutovať
życzyć – priať

PL: Dopełniacz – SK: Datív
unikać - vyhýbať sa

PL: Dopełniacz – SK: Nominatív
brakować – chýbať

PL: Dopełniacz – SK: Lokál
pragnąć – túžiť po

PL: Narzędnik – SK: Akuzatív
kierować – riadiť
interesować się – zaujímať sa o

PL: Biernik – SK: Datív
rozumieć – rozumieť

¹ <http://opinia.co.uk/2016/12/12/tlumacz-ma-byc-jak-sroka-rozmowa-z-prof-elzbieta-muskat-tabakowska/>

Wania Manczewska-Wicik

Pochopiť a presvedčiť suseda – pridaná – efektívne, rýchlo a správne

Tento príspevok je zhrnutím cezhraničného kurzu poľského jazyka a slovenského jazyka adresovaného zamestnancom samosprávy organizovaného EZÚS TATRY v Nowom Targu a v Kežmarku s názvom Porozumieť susedovi – jazykové kurzy a tandemy.

Rozšírením názvu príspevku v porovnaní s názvom úlohy v projekte bolo zdôraznené, že v prípade takých príbuzných jazykov dvoch susedných národov, ktoré mali v dejinách mnoho spoločných momentov, nestačí iba *si rozumieť*. Každodenná komunikácia so susedom môže občas vyvolať humorné situácie, ale vo väčšine prípadov je možná pod podmienkou, že sme mali kontakt s jazykom, čo na pohraničí nie je ťažké. Keď už však komunikácia prekračuje rámec jednoduchého rozhovoru a zameriava sa na odbornejšie témy, každé slovíčko sa stáva dôležité, keď chceme suseda presvedčiť, zbežná znalosť získaná počas príležitostných ciest už nestačí. Na začiatku kurzu bola preverená jazyková úroveň účastníkov pomocou krátkeho testu, čo potvrdilo predpoklad, že osoby, ktoré sa chcú učiť, sú tzv. „falošnými začiatníkmi“, to znamená, že sú to osoby, ktoré mali – a stále majú – kontakt s jazykom, ale potrebujú si svoje jazykové kompetencie systematizovať, osviežiť a prehliť.

Na úvod by sme mali podotknúť, že napriek blízkosti jazykov vzájomné pochopenie sťažujú tzv. „falošní priatelia“ a práve z tohto dôvodu sme ponechali slovníček z prezentácie, ktorý pomôže uvedomiť si, koľko zradných slov sa môže vyskytnúť aj v takomto krátkom zhrnutí.

Kurz pre dospelých

Na začiatku chceme zdôrazniť, že kurz bol adresovaný dospelým, zamestnancom samosprávy a práve vek aj životné skúsenosti účastníkov podmieňovali metódy prijaté počas výučby. V metodike výučby cudzích jazykov musíme odlišiť pojmy osvojovanie si (akvizícia) a učenie sa jazyka, pričom motivácia frekventantov sa stáva mimoriadne dôležitým prvkom efektívnej výučby. Účastníkom boli priblížené výsledky najnovšieho rozsiahleho výskumu¹ realizovaného inštitútom Massachusetts Institute of Technology na základe dotazníkov 670 000 osôb, ktoré poukazujú na to, že získanie jazykových kompetencií, ktoré sú blízke úrovni rodeného hovorca, je najpravdepodobnejšie, ak sa výučba začne vo veku okolo 10 rokov. Tento výskum však neodradzuje osoby v pokročilejšom veku od výučby cudzieho jazyka, poukazuje jedine na to, že v procese výučby jazyka je vhodné využiť schopnosť dospelých osôb osvojovať si pravidlá, ktorá je práve u nich rozvinutá lepšie ako u detí, a okrem toho zdôrazňuje význam emocionálneho faktoru vo výučbe. Konceptia celoživotného vzdelávania sa rozšírila na prelome 20. a 21. storočia a odzrkadľuje dynamicky sa meniace ekonomické podmienky, ktoré

si vyžadujú nepretržité zdokonaľovanie sa a rozvíjanie zručností či kompetencií. Európska komisia vo svojich politikách rovnako podporuje celoživotné vzdelávanie. Jazykový kurz organizovaný EZÚS TATRY umožnil takúto výučbu frekventantom z generácie, ktorá nemala také široké možnosti ako v súčasnosti zúčastniť sa na výmene mládeže alebo na programoch Erasmus, a čas najlepší na výučbu cudzích jazykov prežila v období pred vstupom Poľska a Slovenska do Európskej únie a potom do schengenského priestoru, v časoch, keď poľsko-slovenské pohraničie delili nielen Tatry, ale tiež hranica.

Z horeuvedených príčin (kurz určený dospelým, zamestnaným, ktorí majú obmedzený čas na výučbu) mal kurz okrem tradičného vyučovania na mieste tiež e-learningovú formu. Jednotlivé prvky boli zamerané na rozvoj konkrétnych jazykových kompetencií: prehľadná prezentácia gramatických pravidiel vo forme názorných tabuliek spolu s cvičeniami, ktoré preverujú osvojenie si týchto pravidiel; materiály na čítanie, ktoré rozvíjajú schopnosť rozumieť náročnejším textom a rozširujú slovnú zásobu s krátkymi úlohami motivujúcimi formulovať stručné výpovede v cudzom jazyku; slovné spojenia, ktoré sú užitočné v každodennej komunikácii v rôznych jazykových štýloch, spolu s precvičovaním ich použitia v jednoduchých dialógoch v určitých komunikačných situáciách; texty týkajúce sa reálií zamerané na rôzne problémy spolu s otázkami na kontrolu porozumenia; dôležitým prvkom bolo tiež predstavenie jazykovej etikety a jazykových návykov. Počas výučby sa používali učebnice a cvičenia, dodatočne – v prípade výučby slovenského jazyka mali účastníci k dispozícii CD-čka s audio materiálmi; nedostatok takýchto nahrávok v prípade učebnice poľského jazyka bol nahradený dodatočnými audiomateriálmi, ktoré tiež slúžili ako základ pre jazykové cvičenia a pomáhali rozširovať slovnú zásobu. Lexika bola tiež prehliedená pomocou e-learningových materiálov zameraných na jednotlivé témy, počas vyučovania získavali frekventanti informácie o najdôležitejších jazykových

otázkach týkajúcich sa administratívneho členenia oboch krajín, organizácie práce úradov, právnych predpisov a špecifických podmienok spoločenského života.

Zdanie klame

Počas kurzu frekventanti viackrát hovorili o svojich skúsenostiach s komunikáciou so susedmi spoza medze, preto treba zvláštnu pozornosť venovať otázke, či skutočnosť, že jazyk suseda je veľmi podobný, príbuzný jazyk, uľahčuje alebo práve naopak – sťažuje výučbu, čiže aké sú výhody a nevýhody jazykového príbuzenstva. Každý vodič, ktorý kedysi cestoval po Slovensku, už vie, že by nemal mať radosť z „pokuty“, ktorú dostane za priestupok na ceste. Počas kurzu sa frekventanti presvedčili, že sa treba učiť, pretože pokušenie podľahnúť tzv. falošným priateľom číha v každej vete. V tom prípade je mimoriadne dôležitá motivácia učiť sa, mať odvahu hovoriť aj napriek chybám, ale tiež emocionálny vzťah ku komunikácii (na margo môžeme spomenúť výsledky prieskumu verejnej mienky kancelárie CBOS, podľa ktorých Slováci po mnohé roky figurujú na čelných priečkach v rebríčku najobľúbenejších národov podľa názoru Poliakov).

Publikácií venovaných zradným slovám je veľa, účastníkom kurzu boli prezentované niektoré z nich; veľa príkladov sa vyskytlo tiež počas samotného vyučovania. Ale lexika je len jednou z vrstiev jazyka.

„Zdrojom najzávažnejších rozdielov medzi jazykmi nie je slovná zásoba, ale gramatika. [...] gramatika tiež symbolizuje obsah. V každom gramatickom systéme je obsiahnuté hľadisko jazykového spoločenstva.“²

E. Tabakowska

Počas kurzu sme mali možnosť presvedčiť sa, aké dôležité sú detaily, a to počnúc fonetikou. Zvuky, ktoré sú náročné pre Poliakov v slovenskom jazyku, sú o. i. h, l, slabikotvorné r, l. Frekventanti sa oboznámili s javom dlhých a krátkych samohlások, ktorý diferencuje význam,

1 <http://www.bbc.com/future/story/20181024-the-best-age-to-learn-a-foreign-language>

2 <http://opinia.co.uk/2016/12/12/tlumacz-ma-byc-jak-sroka-rozmowa-z-prof-elzbieta-muskat-tabakowska/>

a s rozdielmi týkajúcimi sa prízvuku. Slováci mali zase možnosť precvičovať poľské spoluhlásky cz – ć, sz – ś, ż – ź, dz – dź a samohlásky y – i, ą, ę. Na úrovni morfológie bola počas kurzu venovaná zvláštna pozornosť formám, ktoré sú odlišné vo dvoch jazykoch, a formám, ktoré medzi dvomi jazykmi môžu byť zradné, rôznym spôsobom tvorenia foriem budúceho času, minulého času a neosobným formám v poľskom jazyku. V prípade syntaxe problematický bol v poľskom jazyku genitív v záporných vetách, väzba predložiek (dla/pre, wobec/voči, mimo/napriek, naprzeciwko/oproci), a tiež iné vnímanie pohybu, ktoré podmieňuje použitie iných pádov. Konštrukcie v trpnom rode sú jedným z príkladov, v ktorých sa vyskytujú rozdiely medzi poľštinou a slovenčinou. Väzba slovíes si tiež zaslúži osobitnú pozornosť (pozri rámček).

„[...] teória prekladu je výborná, má len jednu chybu: neexistuje. [...] Prekladateľ musí byť ako straka: keď uvidí, že sa niečo niekde trblieta, zdvihne to a skryje do vrečka, pretože sa to kedysi môže zísť.“
E. Tabakowska

Počas kurzu mali účastníci možnosť oboznámiť sa s niektorými problémami prekladu medzi poľským a slovenským jazykom, o. i. v prípade zdvorilostných foriem (SJ), foriem minulého času poukazujúcich na rod (PJ), titulov, jazykových návykov, zaužívaných fráz.

Obmedzený počet hodín neumožňuje konštatovať, že účastníci kurzu dosiahli plynulú znalosť jazyka susedov, ale získali aspoň základné jazykové kompetencie, ktoré sú im potrebné v ďalšej práci, a materiály z e-learningového kurzu im umožnia samostatne pokračovať vo výučbe a naďalej rozvíjať svoje zručnosti

... teoria przekładu jest świetna, ma tylko jedną wadę: nie istnieje. [...] Tłumacz ma być jak sroka: gdzie tylko zobaczy, że coś błysnie, to podnosi i chowa do kieszeni, bo zawsze może się przydać."

... teória prekladu je výborná, má len jednu chybu: neexistuje. [...] Prekladateľ musí byť ako straka: keď uvidí, že sa niečo niekde trblieta, zdvihne to a skryje do vrečka, pretože sa to kedysi môže zísť.

dr Przemysław Jóskowiak

E-biznes i e-marketing w transgranicznej praktyce – znaczenie Internetu dla budowy i rozwoju konkurencyjności zawodowej i biznesowej

Od samego początku swojego istnienia celem podstawowym Internetu było usprawnienie komunikacji pomiędzy stronami znajdującymi się w różnych miejscach świata realnego. Priorytetem była optymalizacja w zakresie przesyłki danych, a także dzielenia się kluczowymi informacjami. Po prawie 30 latach funkcjonowania Internetu można bez wątplenia stwierdzić, że współczesne znaczenie sieci wirtualnej jest dalekie od tego, co pierwotnie oczekiwano. Postęp w tej dziedzinie przerósł wszelkie początkowe antycypacje i przyczynił się do zrewolucjonizowania niemalże wszystkich obszarów ludzkiego życia. Jako użytkownicy odczuwamy to każdego dnia, kiedy pojawia się u nas potrzeba wyszukania określonych informacji, wykonania określonych czynności lub podzielenia się swoimi spostrzeżeniami. Do dyspozycji mamy narzędzie, które pod każdym względem odpowiada potrzebom współczesnego człowieka. Niewątpliwie trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie jednostek bez dostępu do świata wirtualnego, nawet jeśli wiążą się z tym również liczne zagrożenia.

Rozwój Internetu nie byłby możliwy bez zaangażowania ze strony firm i biznesów, które już w latach 90-tych XX wieku dostrzegły ogromny potencjał sieci w kształtowaniu relacji ze swoimi konsumentami. Szeroko pojęty e-marketing to wciąż główny silnik napędowy postępu z zakresu optymalizacji świata wirtualnego. Każdego roku pojawiają się nowe rozwiązania, które z jednej strony ułatwiają funkcjonowanie przeciętnego użytkownika, z drugiej jednak udostępniają przedsiębiorcom coraz to lepsze narzędzia do wdrażania i rozwoju swoich e-biznesów.

Można naturalnie dyskutować na temat tego, na ile Internet powinien być skomercjalizowany, jednak bez

tego obszaru dobrodziejstwa sieci byłyby zdecydowanie bardziej ograniczone.

W tym miejscu warto uzmysłowić sobie, czym jest właściwie e-biznes. Poprzez e-biznes należy rozumieć każdy biznes korzystający z technologii cyfrowej. W praktyce oznacza to, że firma posiadająca adresy e-mailowe jest przykładem firmy, która działa w obszarze e-biznesu. Nie trzeba zatem w ogóle sprzedawać przez Internet, aby móc zaliczyć się do szeroko pojętego rynku e-biznesowego. Konta pocztowe to naturalnie tylko jeden przykład, większość firm korzysta z wielu innowacji technologicz-

nych, nie zdając sobie zwykle sprawy, że jest to właśnie już e-biznes. W powszechnym rozumieniu e-biznes jest naturalnie utożsamiany ze sprzedażą, jednak sprzedaż w Internecie to tylko jeden z obszarów e-biznesowych.

Aby odróżnić e-biznes od e-sprzedaży, można posłużyć się pojęciem e-commerce, które słusznie rozumiane jest jako handel elektroniczny, a więc handel prowadzony za pośrednictwem technologii elektronicznej, w tym na przykład Internetu. O ile jednak na samym początku chodziło o sprzedaż towarów fizycznych (materiałnych), o tyle na dzień dzisiejszy znaczenie e-commerce jest o wiele szersze i obejmuje także inne produkty oferowane w Internecie. Można powiedzieć, że współczesny e-commerce to promocja, sprzedaż i dystrybucja produktów, tj. towarów, usług, informacji i innych wartości, z wykorzystaniem technologii elektronicznej. W tym sensie e-commerce jest obszarem działalności e-biznesowej skupionym przede wszystkim na odpłatnym dostarczeniu produktów do odbiorców, tj. e-sprzedaży.

Trudno sobie wyobrazić współczesne firmy i biznesy, które nie wykorzystują Internetu do sprzedaży i/lub promocji swoich produktów. W sieci sprzedawać można nie tylko towary fizyczne (np. odzież, elektronikę, książki, kosmetyki itp.). To tylko jedna z 8 kategorii produktów, które obecnie na całym świecie są oferowane do sprzedaży jako tzw. e-produkty. E-produkty to w najszerszym znaczeniu wszystkie rzeczy i wartości oferowane i sprzedawane za pośrednictwem sieci. Zastosowanie pojęcia „e-produkty” nie oznacza jednak, że produkty te istnieją tylko i wyłącznie w świecie wirtualnym. Każdy produkt gospodarki realnej staje się e-produktem, kiedy do jego szeroko pojętej dystrybucji wykorzystywany jest Internet. We współczesnym znaczeniu każda sprzedaż w Internecie jest więc działaniem e-commerce.

Rozwiązania typu e-commerce wdrażają naturalnie biznesy stacjonarne (sklepy lokalne, restauracje itp.), dla których Internet jest dodatkowym, a niekiedy nawet głównym kanałem sprzedaży. Tak robią także biznesy in-

ternetowe (np. e-sklepy), które nie mają swojej prezentacji w realu. Ze względu na coraz to silniejszą konkurencję zarówno ze strony podmiotów krajowych jak i zagranicznych oraz rosnące wymagania konsumentów (tzw. prosumentów), sukces komercyjny odnoszą coraz częściej tylko te firmy i biznesy, którym udało się wdrożyć profesjonalną prezentację w sieci optymalnie dostosowaną do swojej grupy odbiorców.

Prezentacja to po prostu obecność firmy lub biznesu w sieci, czyli posiadanie swojej strony internetowej, profili społecznościowych itp., natomiast profesjonalizm to bez wątpienia współczesna wartość dodana, która decyduje o tym, czy mamy sprzedaż, jaką mamy sprzedaż i czy tworzymy sobie lojalnych powracających klientów. Profesjonalizm możemy także nazwać Unikalną Ofertą Sprzedaży (USP), która firmom i biznesom daje ogromne przewagi konkurencyjne i szanse na długookresowy sukces, czyli na budowę profesjonalnej marki, która na długi okres czasu zagości w świadomości użytkownika/klienta i zagwarantuje odpowiednią rentowność konieczną do długofalowego przetrwania na rynku.

Tutaj niewątpliwie konieczne jest podkreślenie faktu, że wszystkie e-biznesy, działania e-commerce i profesjonalne prezentacje w sieci tworzone są przez ludzi, którzy dysponują kluczowymi kompetencjami, aby odpowiednio wykorzystać szeroko pojęte narzędzia e-marketingowe do obsługi swojej wybranej grupy docelowej. E-marketing obejmuje wszelkie działania prowadzące do dostarczenia odpowiednim odbiorcom odpowiedniej oferty, czyli działania związane z badaniem rynku i potrzeb potencjalnych klientów, produkcją, promocją, sprzedażą i dystrybucją. Na każdym etapie potrzebni są specjaliści, których know-how przyczyni się do optymalnego wykorzystania zasobów firmy i sukcesu komercyjnego.

Najlepiej obrazują to współczesne startupy, czyli firmy budowane od zera i często działające w obszarze nowych technologii. Na etapie budowania takiego przedsięwzięcia gromadzeni są programiści (deweloperzy),

specjaliści od e-commerce, od działań promocyjnych, od pozycjonowania (SEO), od mediów społecznościowych, od e-mail marketingu itd. Każdy obszar działalności stanowi obecnie już oddzielną profesję, na którą jest coraz to większe zapotrzebowanie. Profesjonaliści, którzy właśnie są w stanie wesprzeć firmy i biznesy przy budowie swoich profesjonalnych prezencji, mogą zwykle liczyć na bardzo dobre oferty współpracy. Kluczowe znaczenie ma tutaj także fakt, że są to kompetencje uniwersalne, a więc do wykorzystania w różnych branżach i segmentach rynku.

E-biznesy i e-commerce to bez wątpienia przyszłość każdej gospodarki. Coraz to więcej firm i biznesów będzie dążyło do wdrożenia, optymalizacji lub rozwoju swoich prezencji w sieci, bowiem jest to niewątpliwie najszybsza droga dotarcia do konsumenta. Proporcjonalnie do tego będzie rósł także popyt na odpowiednie kompetencje z zakresu e-biznesu i e-commerce.

Dla rynku pracy oznacza to konieczność reorientacji i przeniesienia punktu ciężkości z kompetencji tradycyjnych na kompetencje współczesne. Nie oznacza to naturalnie, że każdy pracownik będzie musiał dysponować umiejętnościami budowania stron internetowych, realizowania kampanii promocyjnych czy prowadzenia profili społecznościowych swoich firm. Raczej chodzi o świadome uzupełnianie dotychczasowych kwalifikacji o nowe kompetencje, które z jednej strony zwiększą konkurencyjność zawodową pracowników, z drugiej zaś otworzą im drogę do własnej działalności biznesowej. Już dzisiaj wiadać, że tzw. rynek pracownika dotyczy głównie tych profesji, które bezpośrednio są związane z Internetem.

Świat wirtualny jest światem nieznanym granic i o wiele łatwiej jest obecnie realizować strategię rozwoju rynku niż jeszcze kilkanaście lat temu. Wystarczy bowiem otworzyć sklep internetowy w innym języku i kierować swoją ofertę do zagranicznych klientów. Jedynym wyzwaniem pozostaje logistyka, jednak i tutaj powstały już liczne biznesy specjalizujące się w obsłudze tego typu działalności. W praktyce każda firma może się więc poku-

sić o sprzedaż swoich produktów za granicą, a specjaliści, którzy będą mieli odpowiednie kompetencje, aby takie rozwiązanie wdrożyć, mogą liczyć na dużą atrakcyjność zawodową i biznesową

W tym miejscu warto wymienić możliwości związane z obszarami transgranicznymi, które z założenia są zorientowane na przekraczanie granic. W najbliższych latach można sobie wyobrazić jeszcze większe zapotrzebowanie na specjalistów, którzy są w stanie wesprzeć firmy i biznesy z jednego kraju w działaniach e-marketingowych na obszarze drugiego kraju. Obok kompetencji współczesnych związanych z Internetem dochodzi tutaj bowiem także przewaga lokalna wynikająca ze znajomości obszarów przygranicznych. Jest to z pewnością połączenie, które warto uwzględnić przy planowaniu swojej kariery zawodowej i biznesowej.

dr Przemysław Jóskowiak

E-biznis a e-marketing v cezhraničnej praxi

– význam internetu

v budovaní a rozvoji odbornej a obchodnej konkurencieschopnosti

Od samotného vzniku základným cieľom internetu bolo zjednodušenie komunikácie medzi stranami, ktoré sa nachádzajú na rôznych miestach v reálnom svete. Prioritou bola optimalizácia dátovej výmeny, ale tiež delenie sa o kľúčové informácie. Takmer po 30 rokoch fungovania internetu môžeme bezpochyby skonštatovať, že súčasný význam virtuálnej siete nie je zďaleka tým, čo sa pôvodne predpokladalo. Pokrok v tejto oblasti prekonal všetky počiatočné očakávania a prispel k prevratnej zmene takmer vo všetkých oblastiach ľudského života. Ako užívatelia to pociťujeme každý deň, napr. keď musíme nájsť určité informácie, urobiť nejaké úkony či zdieľať svoje postrehy. K dispozícii máme nástroj, ktorý z každého hľadiska vyhovuje potrebám súčasného človeka. Je bezpochyby ťažké predstaviť si fungovanie jedinca bez prístupu k virtuálnemu svetu, hoci sa s tým spájajú mnohé ohrozenia.

Rozvoj internetu by nebol možný bez účasti firiem a biznisov, ktoré už v 90. rokoch 20. storočia videli obrovský potenciál siete vo formovaní komunikácie so svojimi zákazníkmi. Široko chápaný e-marketing stále ostáva hlavnou hnacou silou pokroku v oblasti optimalizácie virtuálneho sveta. Každý rok sa objavujú nové riešenia, ktoré na jednej strane uľahčujú užívanie internetu priemernému užívateľovi, ale na druhej strane poskytujú podnikateľom čoraz lepšie nástroje na implementáciu a rozvoj svojich e-biznisov. Samozrejme môžeme diskutovať o tom, do akej miery by mal byť internet komercializovaný, ale bez tejto oblasti by výhody siete boli obmedzenejšie.

Na tomto mieste by sme si mali uvedomiť, čo je v podstate e-biznis. Za e-biznis by sme mali považovať každý biznis, ktorý využíva digitálnu technológiu. V praxi to znamená, že firma, ktorá má e-mailové adresy, je príkladom firmy, ktorá pôsobí v oblasti e-biznisu. Takže nie je vôbec potrebné predávať cez internet pre zaradenie do široko chápaného trhu e-biznis. E-mailové účty sú len jedným príkladom, väčšina firiem využíva mnohé technologické novinky, bez toho, aby si uvedomili, že ide už o e-biznis. Vo všeobecnom ponímaní sa e-biznis prirodzene stotožňuje s predajom, ale predaj v internete je len jednou z oblastí e-biznisu.

Pre odlíšenie e-biznisu od e-predaja môžeme použiť pojem e-commerce, ktorý sa oprávnenne chápe ako elektronické obchodovanie, čiže obchodovanie realizované prostredníctvom elektronických technológií vrátane internetu. Pokiaľ na samotnom začiatku bol e-commerce zameraný na predaj fyzických materiálov (hmotných), tak dnes je význam e-commerce oveľa širší a zahŕňa aj iné produkty ponúkané v internete. Dá sa teda povedať, že súčasný e-commerce je podpora predaja, predaj a distribúcia produktov, t. j. tovarov, služieb, informácií a iných hodnôt s využitím elektronických technológií. V tomto zmysle je e-commerce oblasťou obchodnej činnosti, ktorá je predovšetkým zameraná na odplatné poskytovanie produktov odberateľom, t. j. na e-predaj.

Je ťažké si predstaviť súčasné firmy a biznisy, ktoré nevyužívajú internet na predaj a/alebo propagáciu svojich produktov. V sieti môžeme predávať nielen fyzický tovar (napr. odev, elektroniku, knihy, kozmetiku ap.). Je to iba jedna z 8 kategórií produktov, ktoré sa v súčasnosti na celom svete ponúkajú na predaj ako tzv. e-produkty. E-produkty sú v najširšom slova zmysle všetky veci a hodnoty ponúkané a predávané prostredníctvom siete. Názov e-produkty však neznamená, že tieto produkty existujú len a výhradne vo virtuálnom svete. Každý produkt reálnej ekonomiky sa stáva e-produktom, keď sa na jeho široko chápanú distribúciu využíva internet. V súčasnom význame je každý predaj v internete prejavom aktivity e-commerce.

Riešenia typu e-commerce implementujú „kamené“ biznisy (miestne predajne, reštaurácie ap.), pre ktoré je internet dodatočným a občas dokonca aj hlavným kanálom predaja. Robia tak internetové biznisy (napr. e-predajne), ktoré nemajú svoju podobu v reálnom svete. Vzhľadom na čoraz silnejší konkurenčný boj na strane subjektov z tuzemského trhu aj zo zahraničia a na rastúce požiadavky spotrebiteľov (tzv. výrobcov-spotrebiteľov), komerčný úspech dosiahnu čoraz častejšie len tie firmy a biznisy, ktorým sa podarilo implementovať profesionál-

nu prezentáciu v sieti optimálne prispôsobenú požiadavkám svojej skupiny odberateľov.

Prezentácia je jednoducho prítomnosťou firmy alebo biznisu v sieti, ktorá sa zakladá na tom, že spoločnosť má svoju webovú stránku, profil v sociálnej sieti ap. a profesionalita je bezpochyby súčasťou pridanou hodnotou, ktorá rozhoduje o tom, či máme predaj, aký predaj dosahujeme a či vieme získať lojálnych zákazníkov, ktorí sa k nám vrátia. Profesionalizmus tiež môžeme nazvať unikátnou ponukou predaja (USP), ktorá firmám a biznisom dáva obrovskú konkurenčnú prevahu a šancu na dlhodobý úspech, čiže na budovanie profesionálnej značky, ktorá nadiľho nájde svoje miesto v povedomí užívateľa/zákazníka a zabezpečí vhodnú rentabilitu potrebnú na dlhodobé pretrvanie na trhu.

Tu nepochybne musíme zdôrazniť skutočnosť, že všetky e-biznisy, e-commerce aktivity a profesionálne prezentácie v sieti sú vytvárané ľuďmi, ktorí majú k dispozícii kľúčové kompetencie, aby správne využili široko chápané e-marketingové nástroje na obsluhu svojej vybranej cieľovej skupiny. E-marketing zahŕňa všetky aktivity vedúce k poskytovaniu vhodnej ponuky vhodným odberateľom, čiže aktivity súvisiace s prieskumom trhu a potrieb potenciálnych zákazníkov, s výrobou, propagáciou, predajom a distribúciou. Na každej etape sú potrební odborníci, ktorých poznatky prispievajú k optimálnemu využitiu zdrojov firmy a ku komerčnému úspechu.

Najlepšie to ukazujú súčasné startupy, čiže firmy budované od základov a často pôsobiace v oblasti nových technológií. Na etape budovania takého podniku sa musia stretnúť programátori (developeri), odborníci na e-commerce, propagáciu, optimalizáciu (positioning – SEO), sociálne médiá, e-mail marketing ap. Každá z týchto oblastí je v súčasnosti osobitnou profesiou, ktorá sa teší čoraz väčšiemu záujmu na trhu. Profesionáli, ktorí sú schopní podporovať firmy a biznisy pri budovaní profesionálnych prezentácií, môžu spravidla počítať s veľmi dobrými

ponukami týkajúcimi sa spolupráce. Kľúčový význam má tu zároveň skutočnosť, že sú to univerzálne kompetencie, ktoré možno využiť v rôznych odvetviach a segmentoch trhu.

E-biznisy a e-commerce sú bezpochyby budúcnosťou každého hospodárstva. Čoraz viac firiem a biznisov sa bude usilovať implementovať, optimalizovať alebo rozvíjať svoje prezentácie v sieti, pretože je to bezpochyby najrýchlejší spôsob oslovenia spotrebiteľa. Úmerne k tomu bude rásť tiež dopyt po vhodných kompetenciách v oblasti e-biznisu a e-commerce.

Pre trh práce to znamená potrebu reorientácie a prenesenia ťažiska z tradičných kompetencií na súčasné kompetencie. Samozrejme to neznamená, že každý zamestnanec bude musieť disponovať schopnosťami budovať webové stránky, realizovať propagačné kampane alebo spravovať profily svojich firiem v sociálnych sieťach. Ide tu skôr o uvedomené dopĺňovanie doterajších kvalifikácií prostredníctvom nových kompetencií, ktoré na jednej strane zvýšia profesijnú konkurencieschopnosť zamestnancov a na druhej strane im otvoria cestu k vlastnej biznis činnosti. Už dnes vidieť, že tzv. trh zamestnanca sa týka hlavne týchto profesií, ktoré sú priamo spojené s internetom.

Virtuálny svet nepozná hranice a v súčasnosti je oveľa jednoduchšie realizovať stratégiu rozvoja trhu ako pred vyše desiatimi rokmi. Stačí totiž otvoriť internetovú predajňu v inom jazyku a adresovať svoju ponuku zahraničným zákazníkom. Jedinou výzvou je logistika, ale aj v tejto oblasti vznikli početné biznisy, ktoré sa špecializujú na obsluhu činnosti tohto druhu. V praxi sa každá firma môže pokúsiť predávať svoje výrobky v zahraničí a odborníci, ktorí budú mať vhodné kompetencie, aby toto riešenie implementovali, môžu počítať s tým, že sa budú tešiť veľkému záujmu na profesionálnom trhu.

Na tomto mieste je potrebné uviesť možnosti súvisiace s cezhraničnými oblasťami, ktoré vo svojej podstate sú orientované na prekračovanie hraníc. V najbližších rokoch si môžeme predstaviť ešte väčší dopyt po odborníkoch, ktorí budú schopní podporovať firmy a biznisy z jednej krajiny v e-marketingových aktivitách na území druhej krajiny. Nezávisle od súčasných kompetencií súvisiacich s internetom sa tu stretávame tiež s miestnou prevahou vyplývajúcou zo znalostí prihraničného územia. Je to určite kombinácia, ktorú by sme mali brať do úvahy pri plánovaní svojej profesionálnej a biznis kariéry.

www.euwt-tatry.eu

www.ezus-tatry.eu

Mikroprojekt pt. „Transgraniczne doskonalenie specjalistyczne i zawodowe w EUWT TATRY”, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu „Tatry” w ramach Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.

Projekt realizowany przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

Mikroprojekt s názvom „Cezhraničné odborné a profesionálne zdokonaľovanie v EZÚS TATRY” spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a zo štátneho rozpočtu prostredníctvom Euroregiónu „Tatry” v rámci Programu Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020.

Projekt realizovaný s finančnou podporou Małopolského vojvodstva

EUROPEJSKIE
UGRUPOWANIE
WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ
—
EURÓPSKE
ZOSKUPENIE
ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE

Interreg
Polska-Słowacja
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

MAŁOPOLSKA

ISBN 978-83-946416-1-0